

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІБЛІОТЕКА

Євген Патон - маестро зварювання

До 155 - річчя від дня народження

біографічний дайджест

КИЇВ 2025

Євген Патон - маестро зварювання: біографічний дайджест / НТУ,
Бібліотека; укладач зав. інформаційно – бібліографічним відділом Л. В.
Колісник. – Київ : НТУ, 2025. – 8 с.

Відповідальний за випуск : директор бібліотеки НТУ О. М. Мірошник

Євген Оскарович Патон - видатний український вчений у галузі зварювальних процесів та мостобудування, Академік АН УРСР (1929). Заслужений діяч науки УРСР (1940). Фундатор і перший керівник Інституту електрозварювання АН України. Є.О. Патон майже всю частину свого зрілого життя присвятив становленню та розвитку зварювальної справи, має понад 93 праці у сфері зварювання, зробив фундаментальний внесок у розвиток України, як індустріальної держави.

Євген Оскарівич Патон народився 5 березня 1870 року в Ніцці (Франція) в сім'ї консула Російської імперії, в минулому гвардійського полковника, а потім військового інженера О. П. Патона. Вважаючи, що система освіти і виховання в Німеччині досконаліша, ніж навчання у Франції, Оскар Петрович відправив юнака вчитися до Німеччини.

Після закінчення Дрезденського політехнічного інституту, де майбутній академік був одним із кращих студентів, його залишили працювати на кафедрі мостобудування. Переконавшись, що молодий інженер може виконати найскладніші завдання, йому доручають розробку серйозних проектів, пропонують престижну високооплачувану роботу на найбільшому в Німеччині мостобудівному заводі. Тобто в Німеччині перед ним відкривається блискуча кар'єра.

Утім, у нього були інші плани. Він хотів будувати мости в Росії, працювати на свою країну. Це під впливом оповідань батька про проблеми, що виникають через відсутність мостів у багатьох регіонах через річки, Євген Патон твердо вирішив стати інженером-мостобудівником.

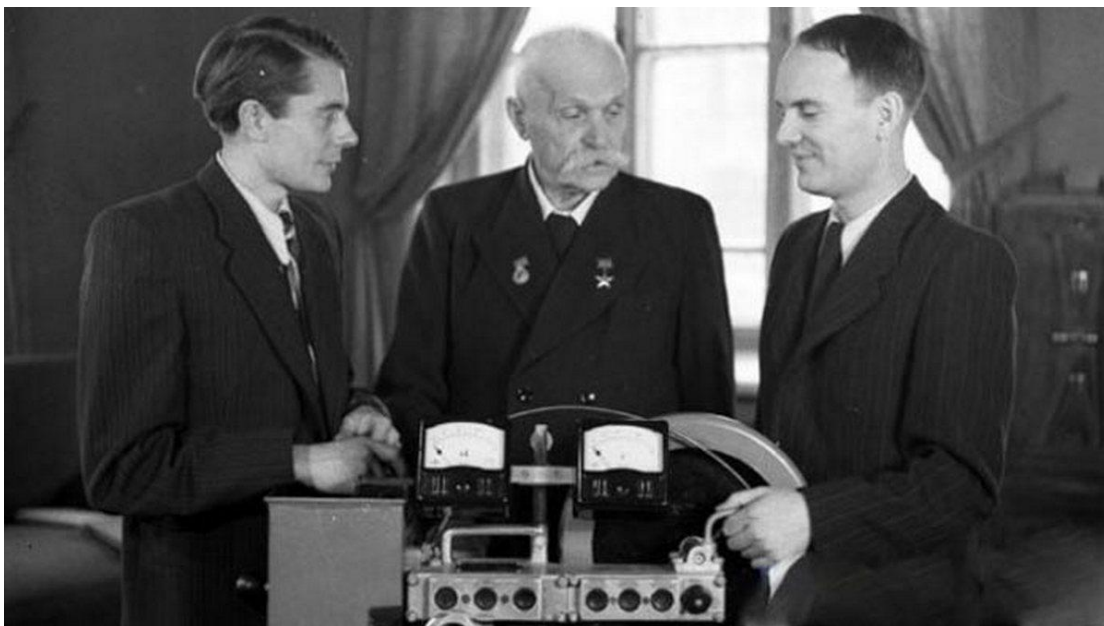
У 1895 році Патон поїхав до Росії і оселився в Петербурзі, де знову сідає за студентську лаву і через рік отримує диплом Петербурзького інституту інженерів шляхів сполучення. Дуже швидко він заявляє про себе як один із кращих фахівців у галузі мостобудування.

У 1904-у Євген Патон із Москви переїжджає до Києва, де, на думку багатьох дослідників, розпочався найплідніший період життя вченого... І не тільки в мостобудуванні – він викладав у Київському політехнічному інституті, де очолив кафедру мостів. Протягом певного часу був деканом інженерно-будівельного факультету. Вчений підготував фундаментальні підручники “Дерев’яні залізничні мости”, “Залізні мости” у 4-х томах, “Курс мостів” у 5-ти томах, доклав зусиль для створення нових лабораторій, кабінету мостів та інженерного музею КПІ, виховав цілу плеяду інженерів-мостобудівників, займався науковими дослідженнями.

А друга половина його життя починається приблизно з 1928 року, коли він познайомився зі зварюванням, що перебувало в зачатковому стані, і вирішив зайнятися ним, не відмовляючись від мостів».

У 1929 році Євген Патон організував в Академії наук України кафедру інженерних споруд, на базі якої у 1934 році створює перший у світі спеціалізований Науково-дослідний інститут електрозварювання. Під керівництвом вченого здійснюється ціла серія експериментів із дослідження міцності і надійності зварних з'єднань...

У 1939 році він із групою учнів і співробітників Інституту електрозварювання створює метод швидкісного автоматизованого зварювання під шаром флюсу, названий пізніше на його честь «методом Патона».

У 1941-1943 роках "батько" зварювання проводить дослідження по створенню технології зварювання спеціальних сталей, фізичних основ горіння дуги під флюсом, зварюваності металів, створює новий клас зварних конструкцій, керує роботами по створенню виробництва зварних труб, суден, машин різного призначення. Він - автор і керівник проектів більше 100 зварних мостів.

У післявоєнні роки Є. О. Патон очолив дослідження зі створення наукових основ зварювання і широкого впровадження зварювання у промисловість, з розроблення нових систем флюсів, дротів і зварювальної апаратури, з вивчення міцності зварних з'єднань в екстремальних умовах...

Після кількох років експериментів з металом і технікою у Патона та його молодого наукового колективу з'явилася ідея поєднати мостобудування та

зварювання — замінити клепані мостові конструкції суцільнозварними. Електрозварювання на той час ще застосовували рідко, технологія була новою і невипробуваною. Тому ідею Патона розкритикували і колеги, і начальство, і партійне керівництво. Вони були впевнені, що такий міст обов'язково впаде. Однак Патону вдалося переконати тодішнього першого секретаря ЦК КПУ Микиту Хрущова, і той дав добро на впровадження нової технології.

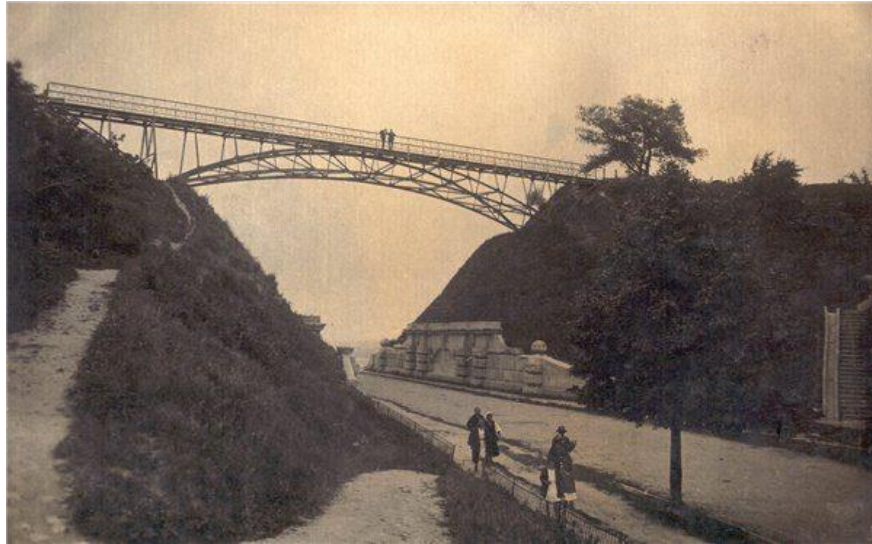
Для впровадження нових технологій і обладнання у зварювальне промислове виробництво та налагодження фахової підготовки зварювальників Є.О. Патон у 1948/ році створив в Інституті електрозварювання вагон-лабораторію. Завдяки цій новаторській ідеї спеціалісти Інституту могли швидко донести нові знання до підприємств у найвіддаленіших куточках країни.

Свій перший міст у Києві інженер Євген Патон побудував ще в 1910 році. Це був пішохідний металевий Парковий міст над Петрівською алеєю, що сполучав Міський сад і Хрещатий парк.

Цей міст виконував цілком прагматичне завдання – поєднував два валуни, які утворилися після зсувів ґрунту.

Спочатку обговорювали ідею тунелю, яку Патон відкинув, запропонувавши збудувати ажурний металевий міст між двома валунами. До літа 1909 року проект нової будівлі був готовий, і почалися роботи. Саму конструкцію встановили в лютому 1910 року, остаточні випробування пройшли восени того ж року, а 22 листопада Парковим мостом пройшли перші пішоходи. Щоправда, роботи з благоустрою території тривали ще близько року – напевно тому офіційно вважається, що міст був побудований у 1912 році.

Новий Парковий міст одразу ж сподобався киянам: звідси відкривався чудовий краєвид на місто, що потопало в зелені. Саме сюди йшли закохані парочки. І з'явилося повір'я: якщо закохані, взявшись за руки, пройдуть мостом, то не розлучаться ніколи. І схоже, що саме тоді витвір Патона отримав свою негласну назву – Міст закоханих чи Поцілунків.

Наступний його великий проект — міст через Дніпро, названий на честь революціонерки Євгенії Бош. Будівництво завершили у 1925 році.

Будівництво нового моста, який в проектних документах назвали Наводницький, почалося в 1939 році. Однак його перервали через Другу світову війну. У вересні 1941 року радянські війська, які відступали, підірвали всі мости через Дніпро, зокрема міст імені Бош і недобудований Наводницький. На його опорах нацисти звели тимчасовий міст, проте підірвали його, покидаючи Київ восени 1943 року.

Після війни Патон підготував новий проект мосту, який отримав назву Київський. Будівництво почали в 1950 році, і до літа 1953-го практично всі роботи на мосту завершили.

На той час це був найбільший в Європі суцільнозварний міст, усі шви якого, включно з монтажними, виконали за допомогою автоматичного зварювання. Для будівництва прольотів зварили 264 балки, кожна заввишки 3,6 метра, завдовжки 29 метрів і вагою 28 тонн. На в'їзді з боку правого берега стоять пропілеї — колони парадного входу. З боку лівого берега міст обрамлений двома колонами заввишки 20 метрів кожна.

Цей міст мав стати головним тріумфом Патона, але інженер помер у серпні 1953 року, не доживши кілька місяців до офіційного відкриття. Восени міст вирішили випробувати на міцність. Для цього по ньому на всю ширину пустили колону танків Т-34, корпуси яких були зварені розробленим під час війни «патонівським» швом.

П'ятого жовтня 1953 року на урочистому мітингу з приводу здачі мосту в експлуатацію партійне керівництво оголосило, що новому мосту присвоюється ім'я Євгена Патона замість проектного Київський. Першим, хто в'їхав на новий міст під час відкриття, був 35-річний син інженера Борис Патон, який тоді був заступником директора Інституту електрозварювання з наукової роботи.

Міст і досі є унікальною спорудою в Києві. Довжина його - 1543 м, складається він з 26 прольотів, ширина проїжджої частини - 21 м; всі балки були змонтовані за допомогою електрозварювання, а при монтажі пролітних блоків зроблено 10 668 швів. Міст Патона був включений Американською академією зварювання в список видатних інженерних споруд.

Науковий внесок видатного вченого був відзначений високими державними і науковими преміями та нагородами. Він по праву вважається основоположником наукової школи в галузі електрозварювання. Його ім'я носить Науково-дослідний інститут електрозварювання.

Євген Оскарівич Патон помер 12 серпня 1953 року, похований у Києві.